

Kulaté stoly v regionech ke strategickému rámci Česká republika 2030 a jeho implementaci (29.06. – 27.11.2017)

Souhrnný zápis za klíčovou oblast Odolné ekosystémy

Klíčovou oblast 3 Odolné ekosystémy diskutovali na jednotlivých kulatých stolech v průměru 4 účastníci. Převážně se jednalo o zástupce nevládních neziskových organizací a samosprávy, mnohem méně často o zástupce státní správy a výzkumných organizací. Vůbec nejméně pak byla zastoupená podnikatelská veřejnost.

Míra přínosu jednotlivých účastníků k tématům diskuse byla různá, a to napříč skupinami vyjmenovanými v předchozím odstavci. Příspěvky jednotlivých účastníků tak sahaly od důležitých koncepčních postřehů přes jednotlivosti z jejich praxe až po snahu získat aktuální informace o možnostech čerpání dotací na konkrétní projekty ochrany přírody a krajiny.

Strategický cíl 12 Krajina ČR je pojímána jako komplexní ekosystém a ekosystémové služby poskytují vhodný rámec pro rozvoj lidské společnosti.

Hlavním nástrojem pro podporu ekosystémových služeb je podle velké části účastníků kulatých stolů změna nastavení zemědělských dotací.

Jeden z účastníků z řad starostů zmínil neúspěšnou snahu jeho obce dosáhnout v rámci komplexních pozemkových úprav (KPU) obnovy bývalých rybníků, což státní podnik Lesy ČR neumožnil proto, že se již jedná o pozemky určené k plnění funkce lesa (PUPFL). Přitom na místě z náletu vzniklý porost je nekvalitní a dochází v něm k častým vývratům. Naopak kvalitní dřeviny vzniklé rovněž z náletu v katastru obce na bývalé louce, kterou dnes již nikdo kvůli nízkému výnosu nechce obhospodařovat, musel vlastník vykácet, jinak by se jeho pozemek stal tzv. ostatní plochou, z níž se platí výrazně vyšší pozemková daň. Stávající rigidní zatřídění pozemků tedy v praxi působí řadu problémů.

Strategický cíl 13: Česká krajina je pestrá a dochází k obnově biologické rozmanitosti.

Opakovaně zazněla potřeba aktualizovat pojetí územních systémů ekologické stability (ÚSES). Tyto většinou zůstávají pouze na papíře, a pokud už se realizují, pak jsou často chápány jen jako výsadby lesních dřevin, přičemž řada cenných společenstev je naopak nelesních (a také jiných než jen suchozemských). Navíc biokoridory bývají projektovány tak úzké, že i v případě realizace nemohou fungovat.

Dále byla diskutována otázka, zda je vhodné, aby i do budoucna byly hydrické rekultivace (tj. zatopení) naprosto převažujícím způsobem obnovy území po těžbě nerostných surovin, zejména hnědého uhlí. Následně se přítomní shodli, že část platných rekultivačních plánů je koncepčně přežitá, není ovšem jasné, kdo by měl iniciovat jejich novelizaci.

Projekt „Systém dlouhodobých priorit udržitelného rozvoje ve státní správě“, reg. č.: CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_019/0002185 je realizován s finanční podporou Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost.

Strategický cíl 14: Krajina je adaptována na změnu klimatu a její struktura napomáhá zadržování vody.

Významným dílčím problémem je nedostatečná ochrana podzemních vod. Vyhlášky stanovující způsob hospodaření v ochranných pásmech vodních zdrojů a chráněných oblastech přirozené akumulace vod jsou často staré několik desetiletí a tedy bez relevance. Nové vyhlášky by měly upravovat způsob zemědělského hospodaření i regulaci zástavby v těchto územích.

Byla identifikována možná nekoherence nového dotačního programu Ministerstva zemědělství na podporu údržby malých vodních toků s projekty obnovy mokřadů v říční nivě, realizovanými dříve s podporou OPŽP. Tato údržba vodních toků vede často k obnově původního umělého koryta a tedy k možnému ohrožení vodního režimu obnovených mokřadů. Jako řešení jeden z účastníků navrhl přesunout zodpovědnost za správu vodních toků na MŽP. Plánovaná revitalizační opatření by pak podle něj měla být zahrnuta do Zásad územního rozvoje kraje jako veřejně prospěšné stavby, aby v případě nedohody s majiteli nezbytných pozemků bylo možno jako u jiných podobných staveb využít institut tzv. vyvlastnění.

Zástupce Ústeckého kraje zmínil ohrožení labskými záplavami velké rozsahu. Proto by uvítal jasnější formulaci toho, co a s jakým efektem hodlá stát dělat pro zpomalení odtoku z horních částí povodí Labe a z povodí Vltavy. Kraj potřebuje vědět, zda se situace změní výrazně k lepšímu a má tedy smysl dále investovat do protipovodňové ochrany všech stávajících obcí a jejich částí, anebo zda v některých konkrétních případech spíše neuvažovat o nabídce obyvatelům, aby se - s finanční pomocí veřejných rozpočtů - přestěhovali do vyšších poloh mimo dosah záplav.

Strategický cíl 15: Půdy jsou chráněny před degradací a potenciál krajiny je v maximální možné míře využíván k zachycování a ukládání uhlíku.

Za významný problém v současné krajině bylo označeno zabírání zemědělské půdy pro novou výstavbu a rozdílné zájmy vlastníků půdy a subjektů na této půdě hospodařících.

Průřezové problémy

Byla konstatována značná rizikovost stavu, kdy jsou i relativně rutinní činnosti v ochraně přírody, jako např. nezbytný monitoring druhů nebo příprava a aktualizace plánů péče o maloplošná chráněná území, financována z rozpočtu EU, příp. Norských fondů apod. V příštím programovém období, kdy Česká republika obdrží z rozpočtu EU již výrazně méně prostředků, lze očekávat komplikace při přechodu na financování všech potřebných aktivit z národních zdrojů. Součástí problému je ovšem i neujasněnost priorit monitoringu (tedy toho, co chceme především sledovat), a obecněji také ohromná tematická šíře aktivit financovaných z rozpočtu EU namísto určení skutečně prioritních oblastí a soustředění finančních prostředků právě do nich.

Vypracoval: Aleš Kuták